

## Tiesību un tiesību objektu publiskās reģistrācijas tiesiskā kārtība

*Inga Kudeikina*

*Rīgas Stradiņa universitāte, Juridiskā fakultāte, Latvija*

**Ievads.** Viens no mehānismiem darījumu drošības sasniegšanai ir tiesību publiskā reģistrācija. Valsts organizē un uztur publiskos reģistrus, tādus kā zemesgrāmata, kuģu reģistrs, komercreģistrs, laulāto mantisko attiecību reģistrs, gaisa kuģu reģistrs u. c. Latvijā nav speciāla publiskās reģistrācijas likuma. Katru reģistru individuāli regulē speciāli tiesību akti, nosakot atšķirīgas prasības reģistrācijai. Tādēļ vienveidīgu tiesību reģistrēšanai ir noteikts atšķirīgs process, tostarp atšķirīgas prasības tiesību subjekta gribas izteikuma fiksēšanai.

**Darba mērķis, materiāls un metodes.** Pētījuma mērķis ir noskaidrot publiskās reģistrācijas tiesisko kārtību, lai, izanalizējot publiskās reģistrācijas procesu, t. sk. tā objektus un subjektus, izvirzītu argumentētus priekšlikumus tiesiskā regulējuma pilnveidošanai. Pētījumā izmantota analītiskā metode un indukcijas-dedukcijas metode.

**Rezultāti.** Pētījumā noskaidrots, ka Latvijā nav vienotu prasību attiecībā uz publiskajai reģistrācijai pakļautajām tiesībām un pakļautajiem tiesību objektiem. Vienota regulējuma neesamības rezultātā vienveidīgu tiesisko attiecību publiskajai reģistrācijai tiek izvirzītas dažādas prasības. Tiesību aktos atšķirīgi tiek regulēti jautājumi, kas skar pieteikuma (lūguma, iesnieguma) par tiesību objekta vai tiesību publisko reģistrāciju noformēšanu, tostarp daļā par tiesību subjekta, kas apveltīts ar reģistrējamo tiesību, identitātes un gribas izteikuma apliecināšanu.

**Secinājumi.** Lai nebūtu pamata apšaubīt publiskās reģistrācijas rezultātu, svarīgi ir, lai tiesību subjekts, lūdzot viņam piederošo tiesību vai tiesību objekta publisko reģistrāciju, savu gribu izsaka publiskā dokumentā. Atstājot atšķirīgu materiāltiesisko regulējumu, būtu lietderīgi noteikt vienotu publiskajai reģistrācijai pakļauto tiesību un tiesību objektu reģistrācijas kārtību, paredzot vienotu pieteikuma formu visiem publiskajiem reģistriem un paredzot, ka personas, kas lūdz publisko reģistrāciju, parakstam jābūt notariāli apliecinātam, ietverot rīcības spējas pārbaudi, vajadzības gadījumā – tiesības spējas un pārstāvības tiesību pārbaudi.

Vienotas prasības unificētu darījumu vidi, samazinātu birokrātiju un nodrošinātu publiskās reģistrācijas mērķa sasniegšanu, nodrošinot tiesību subjektu tiesību pilnīgāku aizsardzību.